

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З РЕЛІГІЄЗНАВСТВА

Розробник – О. І. Савчук

Тема 1. ЩО Є РЕЛІГІЯ. УВЕДЕННЯ ДО РОЗУМІННЯ РЕЛІГІЇ

1. Історія формування поняття «релігія» та основних понять релігієзнавства.
2. Основні визначення релігії.
3. Релігія в системі культури.
4. Релігія та світогляд.
5. Предмет релігієзнавства.
6. Функції та роль релігієзнавства в сучасному світі.
7. Цінність релігієзнавства для особи та суспільства.
8. Релігієзнавство в системі людських свідомості й мислення.
9. Основні типи інтерпретацій та тлумачень релігії.
10. Основні типи визначень релігії.
11. Специфіка релігійного відображення дійсності.
12. Соціальні, гносеологічні та психологічні коріння релігії.
13. Основні елементи релігії.
14. Релігійна свідомість та її рівні.
15. Релігійні організації.
16. Релігійний культ.
17. Ілюзорно-компенсаторна, світоглядна регулятивна, інтегративна та інші функції релігії в світі й суспільстві.
18. Філософське обґрунтування релігії.
19. Католицька філософія і теологія; соціальне вічення католицизму.
20. Неотомізм (Ж.Марітен, Е.Жильсон) про співвідношення науки, філософії, релігії.
21. Православна філософія.
22. Проблема софіології (В.Соловйов, П.Флоренський, Л.Красавін).
Неохристиянство (М.Бердяєв, Д.Мережковський, Л.Шестов).

- 23.Протестантська філософія і теологія.
- 24.Ортодоксальна теологія М.Лютера, Ж.Кальвіна.
- 25.Неоортодоксія К.Барта.
- 26.Теорія деміфологізації християнства Р.Бульмана.
- 27.Екзистенційна теологія П.Тілліха.
28. «Безрелігійне християнство». Д.Бонхоффера.
- 29.Релігія як – соціальне, психічне, психологічне, історичне, теологічне, філософське явище.

Тема 2. ВИНИКНЕННЯ РЕЛІГІЇ. ТИПОЛОГІЯ РЕЛІГІЙ

- 30.Передумови виникнення релігії.
- 31.Психологічні, духовні, соціальні й інші чинники виникнення релігії.
- 32.Особливості релігійного світобачення та побудови картини світу.
- 33.Природа релігійних проблем та змістів.
- 34.Специфіка релігії як системи знання про світ.
- 35.Основні поняття і категорії релігійного знання.
- 36.Системність релігійного знання.
- 37.Релігія та історичні форми єдності людей, еволюція релігії.
- 38.Типи релігії.
39. Походження релігії та первісних вірувань: фетишизм, тотемізм, магія, анімізм.
- 40.Західний та східний типи релігійного знання та світобачення: порівняльний аналіз.
- 41.Періодизація в історії релігій світу.
- 42.Типологія релігій.

Тема 3. РЕЛІГІЙНІ ВІРУВАННЯ ДАВНЬОГО СВІТУ: ФОРМИ ТА ЗМІСТ

- 43.Елементи релігійного мислення та релігійного знання за часів Давнього світу.
- 44.Первісні (примітивні) релігійні вірування та релігії.
- 45.Форми первісних релігійних вірувань людини: фетишизм, магія, шаманство, тотемізм, анімізм й інші.

Тема 4. НАЦІОНАЛЬНІ РЕЛІГІЇ.

46. Національні релігії, їх еволюція та особливість.
47. Індуїзм: історія виникнення, боги, зміст.
48. «Бхагаватгіта» як канонічний текст індуїзму.
49. Ведизм та брахманізм.
50. Тантризм.
51. Основні ідеї індуїзму.
52. Конфуціанство, його походження та еволюція.
53. Основний зміст релігійної догматики конфуціанства: культ предків, створення ідеального суспільства, ідеал «повністю мудрої людини».
54. Канонічні тексти конфуціанства.
55. Даосизм: історія виникнення, боги.
56. Даоська канонічна література.
57. Даосизм як релігія теорії та практики безсмертя.
58. Магія та містика даосизму.
59. Школи та напрямки даосизму.
60. «Дао» як центральне поняття даосизму.
61. Синтоїзм, його походження та особливості.
62. Сфера надприродного в синтоїзмі.
63. Канонічна література.
64. Етика синтоїзму.
65. Еволюція синтоїзму.
66. Юдаїзм: історичні, соціальні, культурні причини його виникнення та еволюція.
67. Культ Яхве та монотеїзм.
68. Основні догмати юдаїзму.
69. Сучасний юдаїзм.
70. Юдаїзм в Україні.
71. Зороастризм – унікальність теорії, космології, «філософії» зороастризму.
72. «Авеста» як канонічний текст зороастризму.

73. Боги та божества зороастризму.

74. Обрядово-культова практика зороастризму.

Тема 5. СВІТОВІ РЕЛІГІЇ: БУДДИЗМ, ІСЛАМ

75. Історичні та соціальні умови виникнення буддизму та його перетворення на світову релігію.

76. Особа Будди Гаутами.

77. Буддійський культ і релігійна організація /устрій/.

78. Особливості буддійської релігійної догматики: вчення про людину та світ, вчення про чотири благородні істини, вчення про страждання, вчення про колесо сансари та про нирвану, про карму, про «переселення душ».

79. Канонічні тексти буддизму.

80. Основні напрямки (школи) в буддизмі: махаяна, хінаяна, тантризм, чань-буддизм, дзен-буддизм, ламаїзм (мантраяна) тощо.

81. Міжнародні буддійські організації та їх діяльність.

82. Буддизм в Україні.

83. Історичні та соціальні причини й умови виникнення та формування ісламу.

84. Аллах – бог ісламу.

85. Особа Пророка Мухаммеда.

86. Священне Писання Коран та Священний Переказ Сунна, їх зміст.

87. Основи віровчення та культу ісламу: релігійна догматика та культова практика.

88. Практичні заповіді ісламу.

89. Релігійні організації ісламу.

90. Шаріат як праведний спосіб життя мусульманина.

91. Основні напрямки в ісламі: сунізм, шиїзм, суфізм.

92. Традиціоналізм та модернізм у сучасному ісламі.

93. Ісламські об'єднання в Україні.

Тема 6. СВІТОВІ РЕЛІГІЇ: ХРИСТІЯНСТВО

94. Історія становлення християнства: соціально-економічні та ідейні (релігійні і філософські) причини виникнення.
95. Генезис образу Ісуса Христа.
96. Еволюція первісного християнства.
97. Формування християнської догматики, культу та церковного устрою.
98. Символ віри.
99. Основні догмати християнства.
100. Богословська та науково-історична оцінка первісного та раннього християнства.
101. Джерела віровчення християнства.
102. Походження та склад «Біблії».
103. Уявлення про бога, світ, людину, про принципи соціального життя.
104. Специфіка релігійної моралі.
105. Основні положення християнського віровчення та культу.
106. Соціальна програма християнства.
107. Моральна доктрина християнства.
108. Таїнства християнства.
109. «Класичне» християнство в картині світу Середніх віків.
110. Християнський релігійний світогляд.
111. Природа й людина як творіння Бога.
112. Вчення про універсальні сутність та природу Бога.
113. Особливості теологічного світогляду та світосприймання.
114. Проблема душі та тіла, віри та розуму.
115. Проблема людської волі.
116. Блаженний Августин (принцип «вірю, щоб зрозуміти»).
117. Еріугена (принцип «віра шукає розум»).
118. Руйнування «класичної» християнської картини світу Середніх віків епохою Реформації (Мартін Лютер).
119. Утворення та еволюція християнської Церкви.
120. Основні напрямки в християнстві: католицизм, православ'я, протестантизм; доктринальні та культові відмінності між ними.

121. Віровчення та організація католицизму.
122. Еволюція католицизму.
123. Інститут інквізиції.
124. Чернечі ордени.
125. Ватикан. Соціальна доктрина, та політична діяльність Ватикану.
126. Католицькі партії та організації.
127. Ліві та праві сили у католицизмі.
128. Католицизм в Україні.
129. Віровчення та культ православ'я.
130. Російське православ'я, його в історії російських суспільства, держави, культури.
131. Еволюція православної ідеології в умовах соціалістичної дійсності.
132. Традиціоналізм та модернізм у сучасному православ'ї.
133. Виникнення протестантизму як форми християнства доби Нового часу.
134. Особливості його віровчення та культу.
135. Основні напрямки протестантизму: лютеранство, кальвінізм, англіканство.
136. Пізній протестантизм: методизм, баптизм, Свідки Єгови, п'ятидесятництво, методизм й ін.
137. Протестантизм в Україні.
138. Поширення християнства на українських землях та хрещення Київської Русі.
139. Перші історичні свідчення про християн в Київській Русі.
140. Прийняття Володимиром християнської віри.
141. Церква в Україні: історія, сучасність.

Тема 7. ОСОБЛИВОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ РЕЛІГІЙНОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

142. Вітчизняне релігієзнавство як ланка світової духовної культури.

143. Історичні та культурні особливості формування української релігійної думки.
144. Особливості, основні етапи та проблеми вітчизняного релігієзнавства: загальна характеристика.
145. Характерні риси й особливості української релігійної духовності.
146. Особливості теоретичних пошуків вітчизняного релігієзнавства в залежності від суспільно-історичного контексту.
147. Провідні літературні джерела та ідеї релігійності часів Київської Русі.
148. Релігійна духовність України доби Відродження та Нового часу.
149. Релігійні ідеї в українській літературі та громадсько-політичних рухах (М.В.Гоголь, Т.Г.Шевченко, І.Франка й ін.).
150. Особливості розвитку української релігійної духовності у ХХ ст.
151. Розвиток релігійної думки в Україні як складова української духовної культури.
152. Зв'язок розвитку релігійних ідей в Україні із духовними та суспільно-політичними процесами в країні.
153. Культурне та соціальне значення релігійної спадщини для розвитку сучасного українського суспільства.

Тема 8. ГЕНЕЗИС ПРИНЦИПІВ РЕЛІГІЙНОСТІ ЗАХІДНОЇ КУЛЬТУРИ ПРОТЯГОМ ЇЇ ІСТОРІЇ. «НЕКЛАСИЧНІ» РЕЛІГІЯ ТА РЕЛІГІЙНІСТЬ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

154. Генезис принципів релігійності західної культури як історія метафізичного бунту людини проти світобудови, його (бунту) форми та зміст за історичними епохами.
155. Особливості стосунків людини та Бога за доби Новітнього часу.
156. Зміна парадигми мислення людини в світі ХХ ст.: народження «некласичного» підходу до розуміння світу і людини, і Бога.
157. «Некласична» релігія та «некласична» релігійність людини доби Новітнього часу.

158. Потойбічний світ ХХ століття.
159. Модернізація ідеї Бога.
160. Криза традиційної релігійності та розповсюдження неканонічних («позасповідальна релігійність», «езотерична культура», «неомістицизм», «нові релігії», «деідеологізована віра» тощо) релігій: Міжнародне товариство свідомості Кріпни, «Церква уніфікації», «Братство Грааля», «Рух Ісуса», «Церква сатани»», Культ Вуду, Культ Раствафарі, «Церква Сайєнтології» й інші.
161. Проникнення нетрадиційних релігій в Україну.